

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, доцента

БАЛАНА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЙОВИЧА,

на дисертаційну роботу Вішки Ірини Сергіївни

«Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Необхідність реагування управлінських процесів на зміну умов функціонування та підвищення ефективності адміністративних заходів зумовлює постійну зацікавленість вітчизняних підприємств до процесів прийняття та впровадження управлінських рішень як важливих функціональних складових діяльності та розвитку підприємства.

Сучасний період соціально-економічного розвитку вітчизняних підприємств пов'язаний зі зростанням ролі їх управлінської діяльності, зокрема важливості адміністративної складової у цьому процесі. Це обумовлено кризовими явищами як у світовому масштабі, так і проблемами усередині країни та усередині окремого підприємства. Сьогодні викликають особливий інтерес питання, пов'язані з адмініструванням, способами і методами його активізації, вивченням умов створення сприятливого середовища за допомогою адміністративно-розпорядчих форм управління та їх ефективним використанням. З огляду на це, виникає необхідність дослідження процесу адміністрування на мезо- та макрорівні з метою формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві.

Враховуючи вищевикладене, дисертаційне дослідження Вішки Ірини Сергіївни на тему «Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві», безумовно, є своєчасним та актуальним.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертацію виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт: кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» – «Адміністративна діяльність та управління фінансово-економічною безпекою підприємств» (реєстраційний номер 0113U005265) та Національної металургійної академії України – «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» (державний реєстраційний номер 0116U008360 (2017-2019pp.)), «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (державний реєстраційний номер 0107U001146 (2016-2022pp.)).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Виходячи зі змісту та наукової новизни дослідження, можна стверджувати, що основні теоретичні положення та результати, які містяться у дисертаційній роботі Вішки І.С. підтверджуються ґрунтовним аналізом опрацьованих наукових праць за тематикою дослідження. Отримані результати обґрунтовані за допомогою використання автором загальнонаукових методів дослідження, інтерпретації методичних підходів фундаментальних праць вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві, опрацювання статистичних матеріалів, апробації основних положень та результатів дослідження на міжнародних науково-практичних конференціях.

Так, у першому розділі дисертаційної роботи «Основні теоретико-прикладні засади формування системи адміністрування на підприємствах» на основі критичного налізу наукових підходів до визначення поняття «адміністрування» та «система адміністрування» запропоновано авторський підхід трактування цих понять (с. 38; 45), дисертантом виокремлено особливості розвитку адміністрування (с. 51-52; 55-56). Досліджено складові системи адміністрування на машинобудівних підприємствах (с. 68-77),

виокремлено розподіл адміністративних розпоряджень і повноважень (с. 73). Для більш глибокого та чіткого розуміння сутності та призначення системи адміністрування виокремлено елементи системи адміністрування та їхній зміст (с. 75). Основні результати, що представлені у цьому розділі, підтверджено публікаціями у фахових виданнях [2; 3; 4; 5] та у матеріалах конференцій [10; 11] автореферату.

У другому розділі «Аналізування технологій адміністрування та управлінських систем машинобудівних підприємств» у результаті дослідження розвитку машинобудівних підприємств в Україні та світі, зі сторони кадрового аспекту, встановлено наявність істотних диспропорцій (с. 83–85), проведено детальне тлумачення суті основних стратегій впроваджуваних підприємством (с. 85), зокрема, запропоновано матрицю стратегій поведінки на основі рівнів розвитку підприємства та вікової градації працівників (с. 86) та запропоновано показники, які впливають на ефективну діяльність підприємства (с. 87). Запропоновано матрицю моделей поведінки підприємства, де підприємство, на основі запропонованих стратегій, проводить відповідні заходи (с. 89). Охарактеризовано динаміку та розвиток окремих машинобудівних підприємств Львівщини, зокрема, фактичний стан розвитку кадрового потенціалу, його плинність та рух (с. 90-95), а також розраховано, за допомогою таксономічного аналізу, рівень розвитку досліджуваних підприємств (с. 97-111).

Також у дисертаційній роботі авторка визначила середовища впливу на підприємство та можливі варіанти наслідків для машинобудівних підприємств (с. 112–120). Результати цього розділу представлено у фахових виданнях [1; 6; 7; 8] та у матеріалах конференцій [13] автореферату.

У третьому розділі дисертаційної роботи «Заходи соціально-економічного розвитку системи адміністрування на машинобудівних підприємствах» представлено та охарактеризовано шляхи зменшення розриву інтересів між зацікавленими групами, що є однією з умов розвитку машинобудівних підприємств, автором запропоновано модель ідентифікування розривів інтересів стейкхолдерів (с. 131). Розглянуто

формування системи ключових показників для розвитку трудових ресурсів і зменшення розриву інтересів між зацікавленими групами, виокремлено елементи розриву інтересів стейкхолдерів (с. 134; 135), виділено причини розривів інтересів (с. 136-138).

Виведено загальні методи вирішення проблемних ситуацій залежно від об'єкта та предмета впливу (с. 138-139). Особливої уваги заслуговує дослідження автора для визначення величини розриву інтересів, для цього побудовано кореляційно-регресійну модель (с. 140-144). На основі отриманих даних, запропоновано конкретні методи впливу на розрив в залежності від сфери розвитку проблеми (с. 145-148). Зважаючи на актуальність проблеми дослідження, сформовано ключові показники, що здатні вплинути на розвиток трудових ресурсів і зменшити розрив інтересів між зацікавленими групами, зокрема, функціональні стратегії розвитку підприємства (с. 150) та шляхи розвитку трудових ресурсів на підприємстві (с. 162), на основі чого дисертантом сформовано рекомендаційні стратегії для досліджуваних підприємств (с. 180).

Результати цього розділу представлено у фаховому виданні [9] та у матеріалах конференцій [12; 14; 15] автореферату.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у роботі, є обґрунтованими та достовірними. Висновки і рекомендації логічно випливають із виконаних досліджень та підтверджуються використанням офіційного статистичного матеріалу та коректністю застосування методів оброблення статистичних даних, матеріалами впровадження розробок і апробацією на науково-практичних конференціях, висвітленням результатів дослідження у наукових виданнях.

Аргументом високого ступеня обґрунтованості отриманих результатів є довідки про їх впровадження у науково-дослідну роботу, а також у практичну діяльність підприємств та навчальний процес.

Дисертаційна робота Вішки І.С. за змістом, сутністю, структурою та оформленням повністю відповідає вимогам і вирізняється самостійністю та

завершеністю. Запропоновані висновки і рекомендації логічні та відбивають зміст дослідження, впливаючи з положень дисертаційної роботи.

Відтак, дисертаційна робота Вішки І.С. є завершеною науково-дослідною кваліфікаційною роботою із логічною, цілісною композицією, науковим стилістичним наповненням та авторською манерою викладення матеріалу, а її результати, висновки та рекомендації є науково обґрунтованими.

3. Основні наукові результати дисертації

До найважливіших результатів дисертаційної роботи можна віднести:

– розвинуто визначення поняття «адміністрування» (с. 35), його відмінність від «управління» (с. 36); роз'яснено дефініції понять «адміністративний менеджмент» (с. 43), «система адміністрування» (с. 46-47), «управлінська система» (с. 48), які, на відміну від відомих, мають на меті формування зав'язків між менеджментом та адмініструванням, а також, розширено трактування понять «розрив та конфлікт інтересів» (с. 132), що є об'єктом дослідження системи адміністрування (с. 71);

– упорядковано систематизацію елементів, що входять до системи адміністрування, в якій, на відміну від існуючих, виділено окремі групи компонентів та підсистем; застосовано системний, ситуаційний, процесний підходи, що дозволяє визначити місце адміністрування в системі менеджменту (с. 75);

– удосконалено модель для визначення стану розвитку окремого підприємства, яка, на відміну від відомих, використовує чотири напрями його розвитку: фінансовий, маркетинговий; внутрішньогосподарський та людський; за основу обчислення моделі обрано таксономічний метод, що дозволяє визначити фактичний стан системи адміністрування, спираючись на фактичні економічні показники (с. 110);

– вперше дисертантом сформовано модель встановлення розриву інтересів між зацікавленими групами стейкхолдерів, що на протипагу відомим, дає змогу виявити причину такого розриву (с. 125), та розробити оптимальні

методи його зменшення, а при можливості – і уникнення, що в свою чергу спонукає до економічного розвитку підприємства (с. 145-147);

– подальшого розвитку набули перелік основних індикаторів щодо визначення причини обсягу та величини конфлікту інтересів між «стейкхолдерами» за допомогою кореляційно-регресійного аналізу (с. 140) і показників, які діють на мікро- та макрорівні (с. 113-124), які, на відміну від вже застосовуваних, здатні ефективно оцінювати адміністративну діяльність та оптимально використовувати ресурси.

– для покращення заходів індивідуального та колективного стимулювання, подальшого розвитку набули запропоновані стратегії розвитку персоналу, які, на противагу існуючим, ґрунтуються на матеріальних і нематеріальних винагородах, що є стимулом розвитку для працівника і результатом ефективної роботи системи адміністрування (с. 180).

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Наукова цінність роботи полягає в розроблених методичних положеннях та практичних рекомендаціях щодо формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві.

Підтвердженням практичного значення отриманих результатів дослідження є їх застосування у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема у ТОВ «Робітня» (довідка № 107 від 17.02.2017р.) та СП ТзОВ «Сферос-Електрон» (довідка № 095 / 026 / 01 від 28.03.2017р.), що засвідчує їх прикладний характер.

Варто зазначити те, що окремі положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисципліни «Теорія підприємництва» (довідка № 67-01-1044 від 12.06.2017 р.).

5. Зміст та завершеність дослідження

Дисертаційна робота є самостійною та завершеною науковою працею, яка в повній мірі відображає підготовлені для публічного захисту наукові

положення, результати теоретичних і розрахункових досліджень, а також дані щодо їх практичного застосування. Наукове дослідження автора на достатньому рівні відображає особистий внесок в формування та розвиток системи адміністрування на машинобудівному підприємстві.

Структурна побудова дисертації Вішки І.С., стиль висловлення та подання матеріалу досліджень є логічними, послідовними та зв'язаними єдиною цільовою спрямованістю. Мова дисертації – лаконічна, термінологічно відповідає сучасним нормам, коректна та зрозуміла.

6. Повнота викладу результатів дослідження в наукових фахових виданнях

На основі проведених наукових досліджень автором дисертації було опубліковано 15 наукових праць, загальним обсягом 6,32 друк. арк. (з яких особисто дисертантові належить 4,95 друк. арк.), зокрема 1 колективна монографія, 8 статей у наукових фахових виданнях України, з них 4 праці у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, та 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Результати дослідження у повній мірі відображені в наукових фахових та інших виданнях.

7. Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Автореферат відповідає вимогам нормативних документів МОН України до кандидатських дисертацій (зокрема, п.13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника»).

Головні положення дисертаційної роботи достатньо повно висвітлено у авторефераті. Зміст автореферату повною мірою стисло висвітлює основні положення дисертації. Висновки та рекомендації, наведені в дисертації і авторефераті, а також у наукових працях Вішки І.С., частково відрізняються деталізацією викладу, проте у значеннєвому відношенні ідентичні.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Не применшуючи позитивні сторони роботи та відзначаючи авторський підхід до вирішення досліджуваної проблематики, слід звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

До дискусійних положень у роботі слід віднести таке:

1. У підрозділі 1.1, що присвячений трактуванню визначень «адміністрування», «менеджмент» та «управління» охарактеризовано кожне з понять, проте, слід би було більше розвинути теоретико-понятійний зміст зазначених понять, що формують систему адміністрування (с. 28-67).

2. Автором наведено трактування системи адміністрування на підприємстві, однак у роботі не відзначено чим відрізняється система адміністрування і поняття адміністрування на машинобудівних підприємствах від такої ж системи адміністрування на підприємствах іншого типу виробництва, чи форми власності (с. 69-77).

3. Автор наводить схему розподілу адміністративних розпоряджень і повноважень (с. 73). Теоретичні положення щодо взаємозалежності та впливу цих складових є в достатній мірі обґрунтовано та описано в підручниках та посібниках вітчизняних та зарубіжних авторів і тут важко щось додати. Водночас не достатньо обґрунтовано розмежування чинників, що впливають на розподіл адміністративних розпоряджень та повноважень.

4. Варто було б розвинути поняття «корпоративного університету» виходячи із дослідження та опрацьованої інформації по корпоративній культурі, яка є вагомим елементом у досягненні консенсусу між працівником та керівництвом на підприємстві, враховуючи, що світ зараз динамічно змінюється та більшість компаній перетворюються в організації, які постійно навчаються (с. 159-165).

5. Було б варто винести у додатки хронологічний процес становлення та особливості розвитку адміністрування, що поданий у формі таблиці (Розділ 2, с.55, табл.1.3) та рекомендації щодо вибору конкретних методів, які здатні вплинути на розрив інтересів (Розділ 3, с. 145, табл. 3.5).

6. Беручи до уваги досліджуване питання «розриву інтересів між стейкхолдерами» (Розділ III, с. 132-139), варто було б розвинути відносини та інтереси підприємства та інвестора, їхні взаємозв'язки, налагодженість контактів та задоволеність сторін.

Вказані зауваження не знижують загальної позитивної оцінки теоретичного рівня та практичної значущості результатів дослідження Вішки І.С. і в більшості можуть бути усунені в її подальшій науковій роботі.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Вішки Ірини Сергіївни на тему «Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві», подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано науково-обґрунтовані результати, що відрізняються новизною, мають практичну цінність та забезпечують вирішення важливого наукового завдання – розроблення теоретико-прикладних засад формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві.

Актуальність теми дослідження, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Завдання дослідження охоплюють широке коло питань, що дозволило автору всебічно вивчити досліджуваний об'єкт і в цілому досягти поставленої мети.

Аналіз змісту автореферату, друкованих праць за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що в них достатньо повно відображено методика дослідження, наукові результати і отримані висновки. Автореферат дисертаційної роботи відповідає за своїм змістом та структурою дисертації. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, необхідним чином відображено у дисертаційній роботі. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Основні положення дослідження пройшли апробацію – вони опубліковані та обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Дисертаційна робота Вішки Ірини Сергіївни на тему «Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві» виконана на належному науковому рівні, відповідає вимогам нормативних документів МОН України до кандидатських дисертацій, зокрема, пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 із змінами і доповненнями, а її автор – Вішка Ірина Сергіївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

доктор економічних наук, доцент,

професор кафедри

обліку, аналізу і аудиту

Одеського національного

політехнічного університету

О.С. Балан

Підпис д.е.н., доц. О.С. Балана засвідчую:

Вчений секретар Одеського національного

політехнічного університету

В.І. Шевчук